

Biologicals in injectievorm

Inleiding

Uw dermatoloog heeft in overleg met u besloten tot behandeling met een biological. Deze medicijnen remmen het ontstekingsproces bij huidziekten.

Er zijn verschillende biologicals. Het gebruik ervan, de bijwerkingen en de aandachtspunten bij deze groep medicijnen zijn bijna gelijk. U kunt het resultaat binnen een paar weken merken. Soms duurt het langer.

Uw arts heeft een keuze gemaakt voor het middel:

- Etanercept (Enbrel®)
- Adalimumab (Yuflyma®)
- Ixekizumab (Taltz®)
- Ustekinumab (Stelara®)
- Sekukinumab (Cosentyx®)
- Risankizumab (skyrizi®)

U krijgt het medicijn via een injectie. U prikt uzelf met een kort, dun naaldje vlak onder de huid. Zelf prikken is niet moeilijk.

Hoe werken biologicals?

Biologicals werken direct in op het afweersysteem (immuunsysteem). Het immuunsysteem verdedigt het lichaam tegen bacteriën en virussen. Ze doen dit door deze 'aan te vallen en op te ruimen'. Zo beschermt het ook tegen ziektes.

Bij psoriasis maakt het immuunsysteem een fout door het lichaam zelf aan te vallen. Hierdoor ontstaan een versnelde deling en verminderde rijping van hoorncellen in de huid. Hierdoor ontstaan plaques (vet afzetting) en soms ook ontstekingen in de gewrichten. Biologicals houden in ons immuunsysteem de werking van bepaalde stoffen tegen, De ontstekingen worden hierdoor geremd.

Veiligheid

Voordat u start met een biological, beoordeelt uw arts eerst of er geen bezwaren zijn tegen de behandeling. Sommige eerder doorgemaakte infecties kunnen namelijk terugkomen. Daarom testen we u vóór de behandeling op tuberculose en leverinfecties (hepatitis), die veroorzaakt zijn door een virus. Dit gebeurt via bloedonderzoek, een röntgenfoto van uw hart en longen en een Mantoux-test.

Praktische informatie bij de start

Heeft u samen met uw dermatoloog gekozen voor een bepaalde biological? Dan stuurt uw dermatoloog het recept naar de apotheek van het HagaZiekenhuis (HagaApotheek). De

HagaApotheek neemt contact met u op wanneer zij het medicijn bij u kunnen bezorgen. Uw dermatoloog schrijft ook de herhaalrecepten voor.

Voordat u begint met het gebruik van de biological hebt u een afspraak met de dermatologie verpleegkundige. Tijdens deze afspraak leert u hoe u uzelf het medicijn kan toedienen (inspuiten). U neemt 1 verpakking van het medicijn mee naar deze afspraak.

Soms verandert uw dermatoloog de biological. Het is belangrijk om dan weer een afspraak te maken bij de dermatologie verpleegkundige. De reden hiervan is, dat het gebruik van spuiten bij de verschillende biologicals anders is. Gebruik nooit meer dan 1 biological tegelijk.

Naast het leren inspuiten is de dermatologie verpleegkundige er om al uw praktische vragen te beantwoorden. Hebt u na lezen van deze folder nog vragen? Schrijf ze op en stel ze aan de dermatologie verpleegkundige.

Controle van uw bloed

Tijdens de behandeling met biologicals is regelmatig bloedonderzoek belangrijk. Dit moet om de rode en witte bloedcellen, de bloedplaatjes en de lever- en nierfunctie te kunnen beoordelen. Uw dermatoloog bepaalt hoe vaak dit moet gebeuren. Dit hangt af van uw persoonlijke situatie.

Als de uitslag van het bloedonderzoek niet in orde is, neemt de dermatologie verpleegkundige contact met u op. Als u niets

hoort, kunt u ervan uitgaan dat uw bloed in orde is.

U kunt in de regio Den Haag bloed laten prikken in het HagaZiekenhuis, Els Borst-Eilersplein 275, en bij andere prikposten. U vindt de adressen en openingstijden op: [Prikposten bloedafname HagaZiekenhuis - HagaZiekenhuis](#)

Bijwerkingen en aandachtspunten

Bijwerkingen bij zelf inspuiten komen niet vaak voor. Op de plaats waar u zichzelf inspuit, kan een lichte roodheid of een kleine blauw plek ontstaan. Dit is onschuldig en verdwijnt binnen een aantal dagen. Houdt deze reactie aan? Neem dan contact op met de dermatologie verpleegkundige.

Over het algemeen verdragen patiënten biologicals goed. Soms ontstaat een allergische reactie. Meestal is die reactie niet ernstig en gaat het vanzelf over. U houdt dan bijvoorbeeld vocht vast of krijgt spierpijn, gewrichtspijn, koorts, huiduitslag of paarse vlekjes op de huid. Soms krijgt u te weinig bloedplaatjes. Hierdoor stolt uw bloed minder goed.

Als u een allergische reactie krijgt, gebeurt dat meestal na 3 tot 12 dagen. Denkt u dat u een allergische reactie hebt of weet u het niet zeker? Neem dan contact op met uw dermatoloog.

Bij mensen die een biological gebruiken, is gebleken dat de kans op huidkanker iets groter is. Is er bij u ooit huidkanker vastgesteld? Vertel dit dan aan uw dermatoloog.

Het is belangrijk tijdens de behandeling met een biological uw huid goed in de gaten te houden. Bent u nu of vroeger erg veel in de zon geweest? Bijvoorbeeld doordat u altijd buiten (hebt ge)werkt, lichttherapie hebt gehad of veel buiten sport? Let dan extra goed op uw huid. Ziet u iets op uw huid dat u niet vertrouwt? Neem dan contact op met uw dermatoloog.

Wordt er tijdens de behandeling door een arts een andere aandoening bij u gevonden? Meld dit dan aan uw dermatoloog.

Belangrijke aandachtspunten bij gebruik biological

Biologicals verminderen de werking van het immuunsysteem. Dit is daardoor minder goed in staat het lichaam te verdedigen tegen bacteriën en virussen. Het gebruik van een biological geeft daarom een grotere kans op infecties. Houd daarom de volgende aandachtspunten goed in de gaten:

- Voelt u zich ziek? Neem dan altijd uw temperatuur op. Neem bij koorts of andere tekenen van infectie, bijvoorbeeld een wondje waar pus (vuil) uitkomt, een koortslip of griep altijd contact op met uw huisarts.
- Gebruik géén biological bij koorts. Wacht met de volgende injectie tot de koorts weg is. U start pas weer als u zich weer goed voelt.

- Gebruik géén biological tijdens het gebruik van een antibioticum. Maak eerst de kuur af. Ga pas weer verder met de volgende inspuiting als de infectie helemaal verdwenen is en u zich weer goed voelt.
- Gebruik géén biological in de periode rondom een operatie of tandheelkundige ingreep zoals het trekken van een tand of kies. Stop, in overleg met uw dermatoloog, afhankelijk van het soort biological, 1 tot 4 weken voor de operatie met de inspuitingen. Als de wond is genezen en de hechtingen verwijderd zijn, kunt u weer verder gaan met de volgende inspuiting. Vertel ook aan uw chirurg of tandarts dat u een biological gebruikt.
- Tijdens het gebruik van biologicals mag u geen inenting (vaccinaties) met zogenoemde 'levende vaccins' krijgen. Voorbeelden van levende vaccins zijn:
 - het vaccin tegen pokken
 - het vaccin tegen gele koorts
 - het poliovaccin dat via de mond (oraal) wordt toegediend
 - BCG (vaccin tegen tuberculose)
 - BMR (vaccin tegen bof, mazelen en rode hond).

- De jaarlijkse griepvaccinatie is geen levend vaccin en mag u wel krijgen. Dit wordt zelfs geadviseerd voor mensen die een biological gebruiken.
- De kans is groot dat andere vaccinaties minder goed werken. Het is belangrijk om vaccinaties af te stemmen met de biological injecties. Moet u toch gevaccineerd worden? Doe dit dan voordat u de behandeling met biological start. Overleg met uw dermatoloog wat de beste tijd is.

Zwangerschap en borstvoeding

Bent u zwanger of bent u van plan zwanger te worden (in de toekomst)? Vertel dit dan altijd aan uw dermatoloog. Er is onvoldoende bekend over het effect van biologicals op de ontwikkeling van het ongeboren kind. Ook is het niet bekend of het geven van borstvoeding bij het gebruik van biologicals van invloed is op de ontwikkeling van het kind.

Voor mannen geldt dat onvoldoende bekend is wat de effecten van biologicals zijn op de kwaliteit van de zaadcellen. En daarmee op de ontwikkeling van het ongeboren kind.

Aandachtspunten voor op reis

- Gebruikt u een biological en gaat u naar het buitenland waar u geen toegang hebt tot ongeveer dezelfde gezondheidszorg als in Nederland? Bespreek dit dan eerst met uw arts. In sommige gevallen is het verstandig antibiotica mee te nemen.
- Zorg dat u altijd een compleet overzicht van de door u gebruikte medicijnen meeneemt. Deze kunt u vragen bij uw apotheek.
- Zorg ook voor de contactgegevens van uw dermatoloog voor het geval overleg vanuit het buitenland nodig is.

Biologicals moeten gekoeld bewaard worden; tussen 2° en 8° Celsius. Soms mogen ze voor maximaal 14 dagen buiten de koelkast worden bewaard. Ze mogen niet ingevroren worden. Maakt u een lange reis met de auto? Houd de biologicals dan koel in een koelbox, die u aansluit op een 12 Volt aansluiting op de accu.

Reist u met het vliegtuig? Dan neemt u de biologicals in de handbagage in een koeltas mee. Ze mogen maximaal 8 uur op 1 koelelement vervoerd worden. Vervoer ze niet in uw ruimbagage, want in de bagageruimte van het vliegtuig kan het vriezen.

- Voor reizen per vliegtuig hebt u verder een medische verklaring van de dermatoloog nodig. Dit moet, omdat u naalden en vloeistoffen in uw handbagage meeneemt. Deze verklaring kunt u aan de dermatologie verpleegkundige vragen.

Wij raden u af om naar tropische landen of gebieden waar besmettelijke ziekten – bijvoorbeeld tuberculose (TBC) en gele koorts – voorkomen. Reist u toch naar TBC-gevoelige gebieden, overleg dan met de afdeling Reizigerszorg van de GGD (www.ggdreisvaccinaties.nl) of met de vaccinatiepolikliniek van het Leids Universitair Medisch Centrum (www.vaccinatiepolilumc.nl).

Tot slot

Hebt u na het lezen van deze folder nog vragen of opmerkingen? Neem dan contact op met uw dermatoloog of dermatologie verpleegkundige:

- van maandag tot en met vrijdag
- tussen 8.00 - 17.00 uur
- via telefoonnummer (070) 210 2532

Specifieke informatie over de verschillende biologicals

Etanercept (Enbrel®)

- Etanercept is een medicijn dat aangrijpt op het eiwit TNF-alfa. TNF-alfa heeft een belangrijke rol bij het op gang brengen en onderhouden van ontstekingen. Bij een aantal dermatologische aandoeningen is er sprake van een teveel aan TNF. Etanercept vangt het teveel aan TNF-alfa weg waardoor ontstekingsklachten afnemen. Het kan ervoor zorgen dat de psoriasis klachten minder worden.
- Etanercept wordt onder de huid ingespoten. 1 keer in de week in een dosering van 50 mg of 2 keer per week in een dosering van 25 mg. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf te prikken.
- De termijn waarop het resultaat te verwachten is, is 2-3 maanden. Soms duurt het langer.
- Reageert u goed op het middel? Dan wordt geprobeerd de periodes tussen de inspuitingen langer te maken.

Adalimumab (Yuflyma®)

- Adalimumab is een medicijn tegen het eiwit TNF. TNF speelt een belangrijke rol bij het op gang brengen en onderhouden van ontstekingen. Bij een aantal dermatologische aandoeningen is er sprake van een teveel aan TNF. Adalimumab blokkeert TNF. Hierdoor nemen de ontstekingsklachten af. Het kan ervoor zorgen dat de psoriasis klachten minder worden.
- Adalimumab wordt onder de huid ingespoten. 1 keer per 2 weken in een dosering van 40 mg. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf het medicijn in te spuiten.
- Na 4 maanden is het maximale resultaat bereikt.
- Reageert u goed op het middel? Dan wordt geprobeerd de periodes tussen de inspuitingen langer te maken.

Ustekinumab (Stelara ®)

- Stelara remt de activiteit van een tweetal ontstekings-eiwitten dat Interleukine 12 en 23 heet. Dit eiwit komt in grotere hoeveelheden voor bij aandoeningen als psoriasis. Uit onderzoek blijkt dat het remmen van IL-12 en 23 door Ustekinumab leidt tot vermindering van psoriasis klachten.
- Ustekinumab wordt onder de huid ingespoten. Dit gebeurt eenmaal per 12 weken in een dosering van 45 of 90 mg, afhankelijk van uw gewicht. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf in te spuiten.
- Ustekinumab wordt gestart in een opbouwschema met een inspuiting in week 0 en 4. Hierna elke 12 weken.

- De periode waarop u resultaat kunt verwachten is, is 2-3 maanden. Soms duurt het langer.
- Reageert u goed op het middel en is de ziekte niet meer actief? Dan wordt de periode van inspuitingen soms verlengd.

Ixekizumab (Taltz ®)

- Ixekizumab remt de activiteit van een ontstekings eiwit dat Interleukine 17A (IL-17A) heet. Dit eiwit komt in grotere aantallen voor bij aandoeningen als psoriasis. Uit onderzoek is gebleken dat het remmen van IL-17A door secukinumab leidt tot vermindering van psoriasis klachten.
- Ixekizumab wordt onder de huid ingespoten. U gebruikt een dosis van 80 mg. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf in te spuiten.
- Ixekizumab start met een opbouwschema: U start met 160 mg in week 0 (2 inspuitingen) gevolgd door 1 inspuiting van 80 mg in week 2, 4, 6, 8, 10 en 12. Daarna één keer per 4 weken een inspuiting.
- De periode waarop u resultaat kunt verwachten is, is 2-3 maanden, soms duurt het langer.
- Reageert u goed op het middel en is de ziekte niet meer actief? Dan wordt de termijn van inspuiting soms verlengd.

Sekukinumab (Cosentyx®)

- Secukinumab remt de activiteit van een ontstekings eiwit dat Interleukine 17A (IL-17A) heet. Dit eiwit komt in grotere aantallen voor bij aandoeningen als psoriasis. Uit onderzoek is gebleken dat het remmen van IL-17A door secukinumab leidt tot vermindering van psoriasis klachten.
- Secukinumab wordt onder de huid ingespoten U gebruikt een dosis van 150 mg. U moet 2 inspuitingen per keer gebruiken. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf in te spuiten.
- Secukinumab start in een opbouwschema: de eerste 4 weken wordt dit iedere week onder de huid ingespoten. Daarna iedere maand.
- De periode waarop u resultaat kunt verwachten is 2-3 maanden. Soms duurt het langer.

Risankizumab (Skyrizi®)

- Risankizumab remt de activiteit van een ontstekings eiwit dat Interleukine 23 (IL-23) heet. Dit eiwit komt in grotere aantallen voor bij aandoeningen als psoriasis. Uit onderzoek is gebleken dat het remmen van IL-23 door risankizumab leidt tot vermindering van psoriasis klachten.
- Risankizumab wordt onder de huid ingespoten U gebruikt een dosis van 75 mg. U moet 2 inspuitingen per keer te gebruiken. De dermatologie verpleegkundige leert u uzelf in te spuiten.

- Risankizumab start in een opbouwschema: In week 0 en 4 gevolgd door elke 12 weken 2 injecties.
- De periode waarop u effect kunt verwachten is 3 tot 4 maanden. Soms duurt het langer.
- Reageert u goed op het middel en is de ziekte niet meer actief? Dan wordt de termijn van inspuiting soms verlengd.

Wat vindt u van deze patiënteninformatie?

Wij horen graag uw mening over deze folder. Wilt u na het lezen enkele vragen beantwoorden? U vindt de vragen via deze link: <https://folders.hagaziekenhuis.nl/2228>. Dank u wel.

Spreekt u geen of slecht Nederlands?

De informatie in deze folder is belangrijk voor u. Als u moeite heeft met de Nederlandse taal, zorg dan dat u deze folder samen met iemand leest die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.

Do you speak Dutch poorly or not at all?

This brochure contains information that is important for you. If you have difficulty understanding Dutch, please read this brochure with someone who can translate or explain the information to you.

Czy Państwa znajomość języka niderlandzkiego jest żadna lub słaba?

Informacje zawarte w tym folderze są ważne dla Państwa. Jeśli język niderlandzki sprawia Państwu trudność, postarajcie się przeczytać informacje zawarte w tym folderze z kimś, kto może Państwu je przetłumaczyć lub objaśnić.

Hollandaca dilini hiç konuşamıyor musunuz veya kötü mü konuşuyorsunuz?

Bu broşürdeki bilgi sizin için önemlidir. Hollandaca dilinde zorlanıyorsanız, bu broşürü, size tercüme edecek ya da açıklayacak biriyle birlikte okuyun.

إذا كنتم لا تتحدثون اللغة الهولندية أو تتحدثونها بشكل سيء إن المعلومات الموجودة في هذا المنشور مهمة بالنسبة لكم. إذا كانت لديكم صعوبة في اللغة الهولندية، فاحرصوا عندئذ على قراءة هذا المنشور مع شخص يترجم المعلومات أو يشرحها لكم.

224631072023